

Циганов С.С.*

ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКІВ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ ФІНАНСОВИХ РИНКІВ

Розглянуто проблеми формування ефективної кредитно-інвестиційної політики в країнах із трансформаційною економікою в умовах нестабільності фінансових ринків. Аналізується сучасний стан кредитно-інвестиційної діяльності банків в Україні.

Ключові слова: кредитно-інвестиційна політика, банківське кредитування, банківські інвестиції, фінансові ринки, глобальна фінансова нестабільність.

Рассмотрены проблемы формирования эффективной кредитно-инвестиционной политики в странах с трансформационной экономикой в условиях нестабильности финансовых рынков. Анализируется современное состояние кредитно-инвестиционной деятельности банков в Украине.

Ключевые слова: кредитно-инвестиционная политика, банковское кредитование, банковские инвестиции, финансовые рынки, глобальная финансовая нестабильность.

Credit and investment policy effective organization problems in countries with transitional economy during financial market instability are reviewed. Current situation of credit and investment banking activities in Ukraine are analyzed.

Key words: Credit and investment policy, banking credit, banking investment, financial markets, global financial instability.

Постановка проблеми. Серед багатьох проблем, що в сукупності відображають суть глобальної кризи в світовій економіці, ключовою є глибокий спад кредитно-інвестиційної діяльності. Продовження тенденцій, що склалися в кредитно-інвестиційному процесі у країнах із трансформаційною економікою, і насамперед, в Україні приховує у собі реальну загрозу здійсненню безперервного процесу суспільного відтворення і може призвести до повної деградації національного виробництва. Подолання спаду в кредитно-інвестиційному процесі пов'язане з пошуком джерел його фінансування і залученням вільних фінансових ресурсів тих структур, які ними володіють. Враховуючи те, що Україна перебуває на етапі формування ринкової інфраструктури, стає очевидною актуальність дослідження, яке присвячене питанням розширення участі комерційних банків в кредитно-інвестиційних процесах. Проблема залучення коштів банків до інвестування економіки України вимагає всебічного аналізу та усвідомлення умов, які впливають на кредитно-інвестиційну діяльність банків.

Ступінь розробленості проблеми та її невирішені частини. Питання кредитно-інвестиційної діяльності банків є предметом дослідження провідних зарубіжних і україн-

* асистент кафедри банківської справи Університету «Україна»
Науковий керівник: проф. Румянцев А.П.

ських учених-фінансистів. Серед дослідників значний внесок у розвиток теорії кредитно-інвестиційної поведінки банків зробили такі зарубіжні вчені, як М.Бірман, Є.Жуков, В.Колесніков, К.Макконел, В.Енг.Максимо, Я.Міркін, П.С.Роуз, Дж.Сінкі мол., В.Торкановський, В.Усоскін, А.Фельдман, У.Шарп та інші.

Дослідження проблем можливостей включення комерційних банків в інвестування української економіки, зроблені вітчизняними спеціалістами, такими як І.Бланк, О.Дзюблюк, Б.Луців, А.Мертенс, В.Міщенко, О.Мозговий, Д.Лук'яненко, А.Пересада, О.Ступницький тощо.

Однак слід зазначити, що у вітчизняній фінансово-економічній науці не достатньо повно висвітлені проблеми банківських установ як суб'єктів кредитно-інвестиційної діяльності вітчизняних банків, тенденції та перспективи її розвитку.

Мета статті полягає у виявленні та окресленні основних принципів та проблем кредитно-інвестиційної діяльності банків, з якими вони стикаються у процесі реалізації своєї кредитно-інвестиційної політики та визначенні напрямів її вдосконалення в умовах нестабільності фінансових ринків.

Викладення основного матеріалу. Сучасна глобальна економічна криза охопила реальний і фінансовий сектори економіки, призупинила діяльність кредитних ринків, зменшила інтенсивність міжнародної торгівлі, ввела світову економіку в рецесію. В результаті цього сукупні втрати вартості активів на початок 2011 р. оцінювалися більше ніж в 50 трлн. дол. США, що еквівалентно за обсягом світовому ВВП [5, с.78].

Це зумовило необхідність всебічного аналізу змісту та чинників сучасної глобальної фінансово-економічної кризи. Серед багатоманітних чинників, які спричинили таку ситуацію в світовій економіці, найголовнішими вважають легку доступність кредитних грошей та недалекоглядну позичкову політику. Це сприяло створенню надмірної заборгованості домогосподарств через дешеві іпотечні кредити.

Розвиток фінансової глобалізації забезпечується розширенням кредитно-інвестиційної діяльності транснаціональних корпорацій (ТНК), транснаціональних банків (ТНБ) і механізмами міжнародних фінансових ринків. Вона проявляється у високій мобільності, зростаючій масштабності, диверсифікації й інтеграції міжнародних фінансових ринків і потоків.

Одним з показників рівня розвитку глобалізації фінансів виступає капітал, функціонуючий за межами країни походження в обсязі накопичених іноземних активів, які шукають найприбутковішого застосування.. До складу іноземних активів належать прямі і портфельні інвестиції (акції і боргові цінні папери), вимоги за банківськими кредитами, за міждержавними кредитами тощо. До початку ХХІ ст. обсяг функціонуючого за кордоном капіталу зрівнявся зі світовим ВВП. У 2001 р. іноземні активи у розвинених країнах склали майже 28 трлн. дол. США; у перехідних економіках, що розвиваються – 2,5 – 3 трлн. дол. США [13, с.70].

Протягом останніх років Україна впевнено просувається у напрямку інтеграції до світового фінансового ринку. На останніх етапах трансформаційного періоду по мірі зміцнення банківської системи, відносної макроекономічної стабілізації спостерігається певна лібералізація політики регулювання банківської системи, що позитивно позначається на підвищенні активності її суб'єктів на інвестиційному ринку. Ринок внутрішніх державних запозичень втрачає свої позиції і використовується переважно в частині підтримання необхідного рівня ліквідності обмеженого кола, передусім крупних, банків. Неefективна структура власності виступає одним з головних чинників, що гальмують розвиток фондового ринку, який у перехідний період залишається вузьким і малопривабливим. Корпо-

ративні цінні папери найменш прибуткові і найменш ліквідні, в основному через фінансову нестабільність їх емітентів.

Вихід із фінансово-економічної кризи буде неможливий без значної реструктуризації економіки, і зокрема, банківського сектору, що вимагає нових інвестиційних вливань у всі галузі народного господарства. За умов недостатності власних коштів держави, обмеженості кредитних ресурсів українських банків значного скорочення капітальних вкладень підприємств виникла необхідність у залученні іноземних інвестицій [17, с.65].

На наш погляд, очевидні принаймні два аспекти реструктуризації банківської системи. По-перше, реструктуризація повинна вести до оздоровлення банківської системи, що неможливо без подолання розриву між банківським – лихварським на цей час – і промисловим капіталами, а також без нормалізації справ у реальному секторі економіки. У результаті реструктуризації повинні здійснюватися операції, необхідні для нормального кругообігу капіталу, його акумулювання, трансформації в ефективні інвестиції, приросту і подальшого обігу. Тому в цьому процесі елементи системи, які протягом низки років більш або менш успішно працювали з підприємствами реального сектора і вижили в умовах кризи, повинні отримати додатковий імпульс до розвитку.

По-друге, реструктуризація повинна пройти з найменшими витратами і з максимальним використанням всього позитивного, що напрацьовано російськими та іншими зарубіжними банками. Вважаємо, що з урахуванням цих моментів частина регіональних банків приречена стати нормально працюючою ланкою у схемі переходу інвестицій в реальний сектор економіки [12, с.14].

Необхідність активізації участі банків в кредитно-інвестиційному процесі витікає з взаємозалежності успішного розвитку банківської системи і економіки в цілому. З одного боку, комерційні банки зацікавлені в стабільному економічному середовищі, що є необхідною умовою їх діяльності, з іншого – стабільність економічного розвитку багато в чому залежить від ступеня стійкості і еластичності банківської системи, її ефективного функціонування. Разом з тим, оскільки інтереси окремого банку як комерційної установи орієнтовані на отримання максимального прибутку при допустимому рівні ризику, участь банків в інвестуванні економіки здійснюється лише за наявності сприятливих умов [11, с.17].

Аналіз макроекономічної ситуації необхідно здійснювати на основі показників, що характеризують динаміку виробництва, рівень економічної активності, споживання і накопичення, темпи інфляції, рівень зайнятості населення і процентних ставок, стан державних фінансів, сальдо платіжного та торговельного балансів. Результати аналізу дають змогу оцінити, наскільки загальна ситуація на ринку сприятлива для інвестування, і виявити фактори, що детермінують її в короткостроковій і довгостроковій перспективі. Саме аналіз таких умов та розвитку ринку інвестицій в Україні може принести значні доходи українським банкам. Але не тільки аналіз таких умов принесе доходи українським банкам, але і напрями інвестиційної діяльності банків.

Кредитно-інвестиційна діяльність банків передбачає формування кредитно-інвестиційної політики, яка представляє формування системи цільових орієнтирів кредитно-інвестиційної діяльності, вибір найбільш ефективних способів їх досягнення. У організаційному аспекті вона виступає як комплекс заходів щодо організації і управління кредитно-інвестиційною діяльністю, направлених на забезпечення оптимальних об'ємів і структури кредитно-інвестиційних активів, зростання їх прибутковості при допустимому рівні ризику. Найважливішими взаємозв'язаними елементами кредитно-інвестиційної політики є стратегічні і тактичні процеси управління кредитно-інвестиційною діяльністю банку [12, с.16].

Основна мета кредитно-інвестиційної політики банку полягає в забезпеченні найбільш ефективних шляхів розширення активів банку з позицій перспектив його розвитку і збільшення його ринкової вартості. З урахуванням цієї мети зміст політики управління інвестиціями можна сформулювати в такий спосіб: кредитно-інвестиційна політика банку являє собою частину загальної фінансової стратегії банку, що полягає у виборі і реалізації найбільш ефективних варіантів розміщення коштів в кредитно-інвестиційні інструменти з метою одержання максимального доходу при обмеженні кредитно-інвестиційних ризиків [16, с.47].

У напрямі диверсифікації кредитно-інвестиційної діяльності банків набувають стійкого розвитку різноманітні схеми кредитування та інвестування реального сектора. Водночас, не зважаючи на певне здешевлення кредитних ресурсів банків, для більшості суб'єктів, що формують кредитно-інвестиційну пропозицію в реальному секторі, вони залишаються дорогими.

Низький рівень реальної кредитно-інвестиційної пропозиції банків, зумовлений неплатоспроможністю суб'єктів її формування, а також повільний процес формування необхідної законодавчої бази та загальна відсутність чітких параметрів інвестиційної політики стримують процес участі банків у операціях фінансового лізингу, кредитування під заставу нерухомості, факторингу, гарантійних і трастових операціях, операціях по управлінню страховими коштами, закумульованими в процесі запровадження системи страхової медицини, страхування пенсій, активізації участі у створенні та в роботі промислово-фінансових груп, банківських холдингів, об'єднань, консорціумів [11, с.19].

Водночас можна констатувати, що в реальному секторі в останній час посилилась орієнтація на середньо- та довгострокове кредитування економіки, обсяги якого зростали вищими темпами, ніж короткострокового, що забезпечило поліпшення строкової структури кредитів у напрямі збільшення частки довгострокової складової, запроваджено низку нововведень, спрямованих на поліпшення умов доступу інвесторів до кредитних ресурсів банків, зокрема завдяки застосуванню механізмів часткової компенсації ставок за кредитами банків, що надаються підприємствам агропромислового комплексу, а також рефінансування Національним банком України банків, які здійснюють довгострокове кредитування інноваційно-інвестиційних проектів. Певні перспективи простежуються щодо ринку корпоративних цінних паперів з числа вже реформованих структур [4, с.96].

Кредитно-інвестиційні вкладення є вагомим складовим активом комерційних банків. Збалансоване зростання активів та покращення їх структури і якості є необхідною умовою стабільного функціонування і розвитку банків. В останні два роки діяльність банківського сектору України характеризувалася стабільним припливом коштів до банківської системи, поживаленням кредитування, нарощуванням регулятивного капіталу банків та зростанням його адекватності, зниженням порівняно з попереднім роком рівня збитків та зменшенням кількості збиткових банків.

За 2010 р. загальні активи банків України (не скориговані на резерви під активні операції) зросли на 8,8 % (за 2009 р. – на 2,9 %) і на 01.01.2011 р. становили 1090,2 млрд. грн. При цьому активи банківського сектору зросли за 2010 р. на 7,0 – 942,1 млрд. грн. порівняно із скороченням на 4,9 % у 2009 р. (в основному за рахунок зростання вкладень у цінні папери). Так частка вкладень у цінні папери у цінні папери в загальних активах зросла в 2,0 рази (на 3,8 п.п.). Питома вага кредитів, що залишались основною складовою активів, зменшилась на 5,3 п.п. [2, с.96].

За 2010 р. відбулося зростання обсягів негативно класифікованих кредитних операцій на 13,0 % (за 2009 р. – в 3,3 рази), а їх частка в загальному кредитній заборгованості збіль-

шилася з 13,1 до 14,9 на 01.01.2011 р. Загальний обсяг зобов'язань банків збільшився за 2010 р. на 5,1 % (за 2009 р. – скоротився на 5,2 %) і за станом на 01.01.2011 р. становив 804 млрд. грн. У структурі зобов'язань банків понад половину становили депозити, їх питома вага зросла за рік до 9,1 п.п. Водночас частка міжбанківських кредитів та депозитів зменшилась на 3,8 п.п. (до 21,5 %), кредитів, що було отримано від міжнародних та інших фінансових організацій – на 0,6 п.п. (до 4,9 %), коштів НБУ – на 2,2 п.п. (до 8,8 %) [14].

У 2010 р. відбулося скорочення співвідношення загальних активів банків до ВВП, яке на 01.01.2011 р. становило 99,6% (на 01.01.2010 р. – 109,7%). Співвідношення активів банків до ВВП зменшилось до 86,1% (на 01.01.2010 р. – 96,4%), зобов'язань до ВВП – до 73,5% (на 01.01.2010 р. – 83,8%), власного капіталу – залишилось на рівні 12,6% [2, с.101].

Основою для зміцнення банківської системи України, підвищення її надійності та стійкості до криз, проведення ефективної кредитно-інвестиційної діяльності є достатній рівень її капіталізації. Як відомо, сумарний капітал усіх банків нашої країни має такі характеристики (станом на 01.01.2011 р. власний капітал банків України збільшився на 22,5 млрд. грн., або на 19,6% (за 2009 р. – зменшився на 3,4%) і на кінець року становив 137,7 млрд. грн. (17,2 млрд. дол. США). Питома вага власного капіталу в пасивах банків на 01.01.2011 р. становила 14,6% (на 01.01.2011 р. – 13,1%). Сплачений зареєстрований статутний капітал за 2010 р. зріс на 26,7 млрд. грн., або на 22,4% - до 145,9 млрд. грн. (18,2 млрд. дол. США), що підвищило рівень капіталізації банківського сектору. За 2010 р. частка іноземного капіталу в зареєстрованому статутному капіталі банків України збільшилася на 4,8 п.п. – до 40,6%.) приблизно дорівнює розміру капіталу одного із провідних зарубіжних банків, причому темпи його зростання є досить повільними, оскільки у 2003 році балансовий капітал становив близько 10 млрд. грн. (1,9 млрд. дол. США), тобто зріс незначною мірою [14]. Для порівняння у 2000 року капітал таких найбільших банків світу як Citygroup (США) становив 54,4 млрд. дол. США, Mizubo Financial Group (Японія) – 50,5 млрд. дол. США, Bank of America Corp. (США) – 40,6 млрд. дол. США [5, с.40].

А загалом обсяг капіталізації усіх українських банків становить близько 5,0% до ВВП, що створює реальну загрозу фінансовій безпеці держави. Тоді як у Росії – 15,0%, США та ФРН – по 35%. Водночас відношення сукупних банківських активів до ВВП в Україні майже на чверть нижче, ніж у Росії, вдвічі – ніж у США, вп'ятеро – ніж у ФРН. За оцінками західних фахівців, середній рівень депозитів у «дуже багатих» країнах становить 53% до ВВП, «багатих» – 31%, «бідних» – 20%, «дуже бідних» – 13%. В Україні це співвідношення на сьогодні становить 17,5%. Тобто за цим показником ми перебуваємо десь між «дуже бідними» і «бідними» країнами [7, с.86].

Банки з іноземним капіталом належать до окремої групи, оскільки якісно відрізняються від інших українських банків високим рівнем менеджменту, професіоналізмом, досвідом роботи на фінансовому ринку. До того ж іноземні банки можуть розраховувати на фінансову допомогу материнських компаній. Такі банки становлять деяку загрозу навіть системним банкам України, приваблюючи клієнтів більшими позиками, кращим рівнем обслуговування, можливістю зв'язку клієнтів із іноземними партнерами [5, с.80].

Банками з іноземним капіталом в Україні вважаються комерційні банки, більше 10% акцій яких належать нерезидентам. Відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність» 2000 р., створюваним банкам з іноземним капіталом перед реєстрацією необхідно одержати спеціальний дозвіл НБУ [1]. Для цього, крім стандартного набору документів, нерезидентів потребується дозвіл на участь у статутному капіталі українського банку від органу регулювання за місцем реєстрації нерезидента.

Кількість банків з іноземним капіталом за 2010 р. зросла з 51 до 55 (31,3% від загальної кількості діючих банків України), кількість банків зі 100% іноземним капіталом

– з 18 до 20 (11,4% від загальної кількості діючих банків України). На сьогодні іноземний капітал в банківському секторі в Україні представлений 26 країнами. Найбільшу частку в загальній сумі іноземного капіталу становить капітал Росії (24,5%), Кіпру та Франції (по 11,1%), Швеції (10,4%), Австрії (10,0%), Німеччини (8,0%), Нідерландів (5,9%) [14].

В умовах дефіциту довгострокової ресурсної бази інших депозитних корпорацій (банків), складного макроекономічного середовища, коливань валютного курсу гривні та невпевненості у напрямі розвитку економічної ситуації комерційні банки в останній період змушені були проводити обережну кредитно-інвестиційну політику. Кредитування резидентів в Україні здійснювалося в 2010 р. на коротші терміни. У річному обчисленні кредити строком до 1 року зросли на 5,1%, строком від 1 року до 5 років – на 3,3%. Водночас кредити надані на строк більше 5 років у річному обчисленні зменшились на 5,0% [2, с.110].

Значний вплив на розвиток кредитно-інвестиційної діяльності в Україні, і зокрема, банківських установ мала глобальна світова економічна криза. За період з 2007 – по 2010 рр. довгострокові кредити (кредити понад 5 років) збільшилися на 229,3 % і на 01.01.2011 р. становили 56187 млн. грн. або 11,2 % від загального обсягу наданих кредитів. Довгострокові кредити в інвестиційну діяльність за цей же період збільшилися на 328,2 % і складають 29819 млн. грн. (5,9 % від кредитів, наданих суб'єктам господарської діяльності) (табл. 1) [14].

Як свідчать дані НБУ, банки стабільно нарощують обсяги інвестиційного кредитування економіки, проте підприємства з ряду причин не достатньо ефективно використовують ці можливості. Особливо помітним є уповільнення зростання кредитування інвестиційної діяльності банками у 2007 р.

Таблиця 1.
Кредити, надані нефінансовим корпораціям,
за цільовим спрямуванням і строками погашення у 2006 – 2010 рр.

Період	Усього кредитів млн. грн.	Обсяг довгострокових наданих кредитів, млн. грн. *	Частка довгострокових кредитів у загальному обсязі кредитів банків, %	Інші довгострокові кредити в інвестиційну діяльність – всього, млн. грн.	Частка кредитів в інвестиційну діяльність у загальному обсязі кредитів банків в економіку України, %
2006	160503	X		X	
2007	260476	27502	9,8	9085	3,6
2008	443665	46555	10,5	20757	4,7
2009	462215	49848	10,8	24638	5,3
2010	500961	56187	11,2	29819	5,9

Комплексний аналіз стану кредитно-інвестиційної діяльності банків у реальному та фінансовому секторах слід здійснювати в тісному взаємозв'язку із загальною оцінкою обсягів і структури активів банків, їх кредитно-інвестиційних портфелів як загалом по бан-

* кредити понад 5 років: в поточну діяльність, на придбання, будівництво та реконструкцію нерухомості, на іпотеку

ківській системі країни, так і в розрізі груп банків і територій у залежності від рівня їх інвестиційної привабливості.

Кредитний портфель банків України на сьогодні має таку структуру. Кредити, надані суб'єктам господарської діяльності (сектору нефінансових корпорацій) на поточну діяльність, складають 68,4 % від загального обсягу кредитного портфеля; кредити, надані фізичним особам (сектору домашніх господарств) – 28,6 %; кредити, надані органам державного управління та небанківським фінансовим установам – 3,0 %. На 01.09.2011 р. залишки за кредитами, наданими резидентам, перевищили докризовий рівень і набули максимального значення за всі роки незалежності України (790,1 млрд. грн.). У розрізі регіонів найбільше кредитів за станом на 01.01.2011 р. надано банками Київської області та м. Києва (50,0%), Дніпропетровської (13,4%), Донецької (6,4%) та Одеської (5,5%) областей [14].

У сучасних умовах продовжується процес концентрації активів, капіталу та зобов'язань у банках України. Виявлено, що на 01.01.2011 р. всього 5,0 % банків (найбільших за розміром капіталу) банки I групи формують 66,8 % сукупних активів банківської системи України, 66,4% капіталу, 66,8% загального обсягу зобов'язань. Більше 50 % сукупного кредитного портфеля та майже 65 % портфеля цінних паперів. По мірі зменшення розміру банку відбувається суттєве зменшення обсягів активів, кредитних операцій та операцій з цінними паперами в розрахунку на 1 банк [14].

Про значну деформовану структуру кредитно-інвестиційного портфеля українських банків (значно через нерозвиненість фондового ринку) свідчить низька частка портфеля цінних паперів у сукупних активах. Малі банки кошти в цінні папери практично не інвестують, непривабливі для них практично всі види цінних паперів і, передусім, державні облигації.

Висновки. Банківські кредити та інвестиції виступають одним з основних джерел ресурсів, за допомогою яких потенційні інвестори формують або збільшують власний реальний інвестиційний платоспроможний попит з метою урівноваження його з інвестиційною пропозицією. Розробка кредитно-інвестиційної політики банку є достатньо складним процесом, що обумовлено наступними обставинами. Перш за все, унаслідок тривалості кредитно-інвестиційної діяльності, вона повинна здійснюватися на основі ретельного перспективного аналізу, прогнозування зовнішніх умов (стану макроекономічного середовища й інвестиційного клімату, кон'юнктури кредитно-інвестиційного ринку і його окремих сегментів, особливостей оподаткування і державного регулювання банківської діяльності) і внутрішніх умов (об'єму і структури ресурсної бази банку, етапу його життєвого циклу, цілей і завдань розвитку, відносної прибутковості різних активів з урахуванням чинників ризику і ліквідності і ін.), імовірнісний характер яких утрудняє формування інвестиційної політики.

Крім того, визначення основних напрямів кредитно-інвестиційної діяльності пов'язане з масштабними проблемами дослідження і оцінки альтернативних варіантів інвестиційних рішень, розробки оптимальної, з позицій прибутковості, ліквідності і ризику моделі інвестиційного розвитку. Істотно ускладнює вироблення кредитно-інвестиційної політики мінливість зовнішнього середовища діяльності банків, визначального необхідність її періодичного коректування, обліку прогнозованих змін і вироблення системи оперативного реагування.

Література

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» // www.rada.gov.ua
2. Бюллетень НБУ. – 2011. – № 2. – 119 с.

3. Грищенко Т.В., Курищук В.В. Формування системи банківського кредитування експортної діяльності українських підприємств // *Фінанси України*. – 2010. – № 9. – С. 107 – 115.
4. Деревко Ю. Інвестиційні банки: вплив на формування змішаної моделі ринку цінних паперів в Україні // *Банківська справа*. – 2008. – № 1. – С. 90 – 98.
5. Дзюблюк О.В. Глобалізаційні процеси та участь іноземного капіталу у розвитку вітчизняної банківської системи // *Банківська справа*. – 2008. – № 8. – С. 37 – 46.
6. Дзюблюк О. Розвиток банківського сектору в умовах деформації світового фінансового простору // *Вісник НБУ*. – 2011. – № 10. – С. 76 – 83.
7. Івасів І., Корнилюк Р. Вплив іноземних банків на банківську систему України // *Вісник НБУ*. – 2011. – № 10. – С. 84 – 91.
8. Коваленко В.В. Методологічні підходи до створення й розвитку конкурентного середовища на ринку банківських послуг України // *Фінанси України*. – 2010. – № 10. – С. 87 – 95.
9. Козюк В.В. Експансія кредиту в системі макрофінансових дисбалансів // *Фінанси України*. – 2010. – № 1. – С. 54 – 61.
10. Корнилюк Р. Вплив іноземних банків на розвиток кредитного ринку України // *Банківська справа*. – 2011. – № 4. – С. 50 – 59.
11. Крючкова І.В., Попельнюхов В.В. Вплив фінансово-економічної кризи на інвестиційну діяльність в Україні // *Фінанси України*. – 2010. – № 8. – С. 15 – 21.
12. Міщенко В., Крилова В., Ніконова М. Реструктуризація кредитів в умовах кризи: світовий досвід і можливості застосування в Україні // *Вісник НБУ*. – 2009. – № 5. – С. 12 – 17.
13. Мозиас П.М. Прямые иностранные инвестиции: современные тенденции / МЭиМО. – 2009. – № 1. – С. 65 – 72.
14. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]: – Режим доступу: www.bank.gov.ua.
15. Уманців Ю., Ємець В. Економіка України в координатах глобальних фінансових дисбалансів // *Вісник НБУ*. – 2009. – № 5. – С. 32 – 39.
16. Филюк Г. Інвестиційна складова в інноваційній системі України. // *Банківська справа*. – 2008. – № 1. – С. 43 – 49.
17. Худавердієва В.А. Стратегія залучення іноземних інвестицій в економіку України // *Фінанси України*. – 2010. – № 6. – С. 62 – 69.
18. Чебанов С.В. Международное регулирование прямых иностранных инвестиций: тенденции и проблемы / МЭиМО. – 2009. – № 12. – С. 21 – 32.